

Ємчик Олександра

кандидат педагогічних наук

*Старший викладач кафедри загальної
педагогіки та дошкільної освіти*

*Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

На кожному історичному етапі в залежності від цивілізаційного ступеня розвитку, прийнятої суспільством системи цінностей, змінюється і мета освіти – досягненні нової її якості, що відповідає вимогам, які пред'являються до особистості в сучасних мінливих соціально-економічних умовах. Ці вимоги полягають в засвоєнні особистістю системи універсальних знань і умінь або ключових компетентностей, котрі дозволяють реалізувати себе в умовах інформаційного суспільства.

Однією з ключових компетентностей безперервної освіти, яку прийняла в листопаді 2005 р. Європейська рада та Європейський парламент, є комп'ютерна грамотність, котра визначається як здатність зрозуміти інформацію і використовувати її в різних форматах з різних ресурсів, які презентуються посередництвом інформаційно-комунікативних технологій (можна їх ефективно передати посередництвом синтетизуючого показника – Індексу комп'ютерної грамотності (Digital literacy index – DLI)) [4].

Розростання та розгалуження освітньої інформаційної інфраструктури стимулює необхідність інтенсифікації формування та розвитку інформаційної культури й комп'ютерної грамотності, потреба у наявності яких виникає навіть у ранньому віці.

Грамотність є фундаментом розвитку суспільства, без неї неможливий розвиток людства. Поняттям «грамотність» оперує більшість зарубіжних педагогів. У розвинених країнах поняття «грамотність» «наповнюється» не так

знаннями, скільки набутим досвідом вирішення проблем, досвідом оціночної діяльності (Т. Брамельд, Дж. Брунер, Дж. Велінгтон, У. Дреус, Е. Фурман).

Інформаційна грамотність, з нашої точки зору, – це базова компетентність, яка є основою інтеграції соціальної, особистісної, пізнавальної, предметно-діяльнісної компетентностей та забезпечує професійну мобільність людини і спирається на універсальне вміння працювати з різними джерелами інформації.

Зміст універсальних умінь, що входять до складу інформаційної грамотності, змінюється відповідно до вікових особливостей людини і залежить від кола розв'язуваних життєво важливих завдань. Удосконалення інформаційної грамотності пов'язане, по-перше, з розширенням джерел інформації, по-друге, – з розширенням умінь щодо їх використання.

Хесус Лау визначає інформаційну грамотність як комплекс навичок і умінь, які набуваються в процесі навчання (ширше поняття). Ця думка актуалізується у визначенні комп'ютерної грамотності як володіння знаннями, вміннями і навичками при вирішенні певних завдань з використанням інформаційно-комп'ютерних технічних засобів (вужче поняття). Тобто, комп'ютерна грамотність означає оволодіння прийомами роботи на комп'ютері в якості користувача, що є основою безперервної освіти і сприяє професійній мобільності та соціальній захищеності індивіда і є елементом інформаційної грамотності.

У більшості досліджень комп'ютерна грамотність постає як системна сукупність знань і умінь, необхідних людині для життя і діяльності в інформаційному суспільстві, використання комп'ютера як знаряддя інтелектуальної праці. Учені виділяють три рівня володіння комп'ютерною грамотністю [5].

Рівень елементарної комп'ютерної грамотності – засвоєння мінімального набору знань, навичок і прийомів роботи на персональному комп'ютері.

Рівень функціональної комп'ютерної грамотності. На цьому рівні передбачається засвоєння необхідних і достатніх знань в області інформаційних технологій і володіння найбільш загальними способами діяльності, спрямованими на перетворення об'єктів дійсності за допомогою засобів обчислювальної техніки.

Рівень системної професійної комп'ютерної грамотності. Для цього рівня характерне формування професійно значущих якостей в галузі використання інформаційних технологій, що дозволяють реалізувати себе в конкретних видах професійної діяльності і в сучасному інформаційному середовищі.

Провідним для нашого дослідження є підхід учених до розгляду комп'ютерної грамотності у структурі інформаційної компетентності дитини дошкільного віку (С. Дяченко, Л. Макаренко).

Вихідним для нашого дослідження є твердження Л. Макаренко про те, що комп'ютерна грамотність є компонентом не тільки інформаційної, а й загальноосвітньої компетентності дитини; вона є необхідною умовою життєдіяльності дитини дошкільного віку в майбутньому в сучасних умовах інформаційного суспільства [3, с. 9].

Найбільш глибинний підхід до визначення комп'ютерної грамотності подано у дослідженні С. Дяченко, де її визначено «як один з видів базової умілості, що ґрунтується на знаннях про персональний комп'ютер, програмне забезпечення та інформаційно-комунікаційні технології й зумовлює свободу та результативність дій в організованому інформаційному середовищі», а «основи комп'ютерної грамотності» щодо дітей дошкільного віку – як початковий (елементарний) рівень комп'ютерної грамотності, який забезпечує результативне використання персонального комп'ютера на основі виконання певних дій (маніпуляцій) [2, с. 7-8].

Отже, комп'ютер у дошкільній освіті став незамінним засобом та інструментом, за допомогою якого навчання дітей може стати цікавішим, швидшим і простішим, а знання — глибшими. Зауважимо, що формування комп'ютерної грамотності дітей дошкільного віку є необхідною умовою для життя в сучасному інформаційному суспільстві. Тому перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають у визначенні способів формування та розвитку загальної інформаційної компетентності дітей дошкільного віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк В. Комп'ютерна грамотність як складова професійної компетентності сучасного педагога. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. 2009. № 3. С. 72-75.
2. Дяченко С.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування основ комп'ютерної грамотності старших дошкільників: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04; Луган. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Луганськ, 2009. 20 с.
3. Макаренко Л.Л. Комп'ютерна грамотність як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 2007. 22 с.
4. Digitálna gramotnosť- šanca na lepšie zamestnanie. URL: <http://www.softimex.sk/job/digitalna-gramotnost-sanca-lepsie-zamestnanie>. (Дата звернення 12.02.2020 р.)
5. Gendina N. I. Information literacy or information culture: alternative or unity. *School library*. 2005. No. 3. P. 18-19.